

Effekt på arbetskraftsinvandringen av en höjd inkomstgräns

Effekt på arbetskraftsinvandringen av en höjd inkomstgräns

Projektansvariga: Christian Lindell

Text: Christian Lindell

<https://utveckling.skane.se/>

Arbetskraftsinvandring

Ett av Region Skånes kärnuppdrag är arbeta med och främja samverkan inom kompetensförsörjningsområdet. En del av detta arbete är att ta fram kunskapsunderlag och prognoser över arbetsmarknaden och efterfrågade kompetenser. En faktor som påverkar arbetsmarknaden är förutsättningarna för att kunna anställa arbetskraftsinvandrare. Det har förekommit många olika påståenden om hur en höjd inkomstgräns för arbetskraftsinvandrare kommer att påverka arbetskraftsförsörjningen, där vissa har menat att det skulle få mycket stor påverkan, medan andra har hävdats motsatsen.

Denna rapport visar hur en höjd inkomstgräns skulle påverkat arbetsmarknaden om den tillämpades på den arbetskraftsinvandring och den lönestruktur som fanns 2021.

Rapporten har tagits fram av Enheten för Samhällsanalys vid Region Skånes avdelning för Regional utveckling.

Innehåll

INLEDNING	5
Slutsatser	5
NATIONELL ARBETSKRAFTSINVANDRING	6
EFFEKTER AV EN HÖJD INKOMSTGRÄNS	7
Metod	7
PÅVERKAN AV HÖJNINGEN AV INKOMSTGRÄNSEN	9
Branscher	9
Yrken	12
Var kommer arbetskraftsinvandrarerna ifrån?	14
SLUTKOMMENTAR	15

Inledning

Den 1 november 2023 infördes nya regler för arbetskraftsinvandring. Tidigare fanns en inkomstgräns på 13 000 kr i månaden i förvärvsinkomst som en lägsta gräns för att få visum som arbetskraftsinvandrare. Denna gräns har nu höjts till 80 procent av senast tillgängliga uppgift om medianlön. Medianlönen 2022 uppgick till 34 200 kronor i månaden och 80 procent motsvarar 27 368 kronor. Gränsen gäller endast ”tredjelandsmedborgare”, dvs personer med medborgarskap i länder utanför EU/ESS.

En höjning av inkomstgränsen kommer att påverka arbetskraftsförsörjningen negativt, men av denna rapport framgår att effekterna är relativt små och koncentrerade till ett fåtal branscher.

Slutsatser

År 2021 låg knappt 20 procent av de 4 460 arbetskraftsinvandrarerna i Skåne under inkomstgränsen på 80 procent av medianlönen. I riket var motsvarande värde 36 200, varav 23 procent låg under inkomstgränsen.

Arbetskraftsinvandringen är framför allt av betydelse för branscherna IT och kommunikation, verksamheter inom juridik, vetenskap och teknik samt hotell- och restaurang.

De största yrkena bland arbetskraftsinvandrare inkluderar mjukvaru- och systemutvecklare, ingenjörer och tekniker inom elektroteknik, kockar och källskänkor, systemanalytiker och IT-arkitekter, restaurang och köksbiträden och övriga IT-specialister. Arbetskraftsinvandringen domineras av yrken som normalt kräver en eftergymnasial utbildning.

Medan huvuddelen av arbetskraftsinvandrarerna återfinns inom högteknologiska yrken inom tjänster och tillverkning är det branscher inom servicenäringar med låga utbildningskrav som påverkas mest av en höjd inkomstgräns. Det högsta antalet personer i Skåne som hypotetiskt skulle drabbats av en höjd inkomstgräns återfinns inom ”hotell och restaurang” inom vilken 265 personer hade berörts av en höjd inkomstgräns. Totalt låg 841 sysselsatta i Skåne under medianlönen.

De yrken som främst berörs av en höjd inkomstgräns är yrken inom hotell- och restaurangnäringen, såsom kockar och källskänkor, restaurang och köksbiträden samt städare och pizzabagare.

Nationell arbetskraftsinvandring

Migrationsverket har publicerat data över nya arbetstillstånd år 2022. Under 2022 har 12 849 arbetstillstånd förlängts och 24 117 förstagångsbeslut tagits. Dessa uppgifter omfattar såväl arbetskraftsinvandrare som anhöriga till dessa.

Enligt Migrationsverket var de största yrkena:

Yrkesgrupp	Antal
Bärplockare och plantörer	6 534
It-arkitekter, systemutvecklare och testledare m.fl	5 006
Ingenjörer och tekniker	1 694
Civilingenjörstrycken	1 693
Snabbmatspersonal, köks- och restaurangbiträden m.fl	927
Städare och hemservicepersonal m.fl	6 96
Kockar och kallskänkor	572
Skogsarbetare	518
Drift-, support- och nätverkstekniker	441
Växtodlare inom jordbruk och trädgård	437
Övriga	5 599
TOTAL	24 117

Det är värt att notera att den största gruppen arbetskraftsinvandrare är bärplockare och plantörer. En stor del av dessa är sannolikt säsonganställda och berörs inte i denna undersökning eftersom de inte kan antas stanna minst ett år och därmed inte hamnar i folkbokföringen.

Migrationsverket har gjort bedömningen att ca 20 procent av arbetskraftsinvandrarerna påverkas av inkomstgränsen.

Effekter av en höjd inkomstgräns

Metod

För att få en uppfattning av hur många arbetskraftsinvandrare som berörs av den sänkta inkomstgränsen har SCB:s individdatabaser STATIV och RAKS använts. STATIV-registret innehåller uppgifter om alla folkbokförda individer i Sverige om födelseland, bostadskommun, grund för bosättning (skäl för uppehållstillstånd), yrke och branschtillhörighet. RAKS innehåller bland annat uppgifter om befolkningens inkomster och källor för dessa inkomster samt antal månader som personen fått inkomster under året.

Det är svårt att få fram några helt rättvisande uppgifter över arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU/ESS. I STATIV-registret finns uppgift om senaste beslut om grund för bosättning och beslutsdatum. Det visar sig dock att många beslut är äldre än 2 år, vilket är den maximala giltighetstiden för ett beslut om uppehållstillstånd. Många av de som har "arbete" som grund för bosättning har även hunnit bli medborgare i Sverige eller annat EU/ESS-land, vilket innebär att de har rätt att stanna i Sverige oavsett om de kommit hit som arbetskraftsinvandrare eller inte. Det finns även ett icke försumbart antal folkbokförda personer som har "arbete" som grund för bosättning, men inte deklarerat någon förvärvsinkomst under året. För att få fram någorlunda rättvisande data över hur många som berörs av en höjd inkomstgräns har följande metod använts.

- Först sorteras alla personer mellan 20-64 år som har "arbete" som grund för bosättning fram.
- Därefter sorteras de bort som blivit medborgare i Sverige eller annat EU/ESS-land sedan de fått arbetstillstånd.
- Sedan sorteras de bort som har ett senaste beslutsdatum för uppehållstillstånd som är äldre än två år, vilket beror på att ett arbetstillstånd gäller i högst två år.
- Därefter sorteras de som inte redovisar några inkomster under senaste året bort, liksom de som inte var "sysselsatta" i statistiken.
- Nu återstår en population som består av personer med högst två år gamla beslut om uppehållstillstånd på grund av "arbete", vilka inte blivit medborgare i Sverige eller annat EU/ESS-land sedan beslutet och som arbetat under senaste året och var "sysselsatta" i november.
- Nu delas den återstående populationen av arbetskraftsinvandrare in i två grupper: De som potentiellt berörs av en höjd inkomstgräns och de som ej berörs. För att räkna ut om inkomstnivån är hög nog för att ligga över inkomstgränsen på 80 procent av medianlönen används SCB:s RAKS-register. Registret innehåller bland annat uppgifter om totala förvärvsinkomster under året och hur många månader individen varit fått förvärvsinkomster. För att få fram en genomsnittlig månadsinkomst divideras årsinkomsten med hur många månader en individ varit sysselsatt. Om månadsinkomsten överstiger 80 procent av medianlönen så antas individen inte

beröras av den höjda inkomstgränsen. Resterande population har en inkomstnivå som är så låg att den inte skulle utgöra grund för uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare enligt det nya regelverket.

Det är viktigt att tänka på att resultaten i denna studie bör tolkas med försiktighet. De utgör inte en exakt prognos över hur inkomstgränsen kommer att påverka utbudet av arbetskraft i nuläget. Det finns flera skäl till att resultaten bör tolkas med försiktighet:

Inkomstbegreppet skiljer sig åt. När Migrationsverket tar beslut om arbetstillstånd utgör de från avtalad lön. De data som används i den här undersökningen bygger på faktiskt utbetalad förvärvsinkomst. Detta innebär en viss överskattning av antalet personer med inkomster under brytpunkten för arbetskraftsinvandring.

Rapporten innehåller endast de arbetskraftsinvandrare som blivit folkbokförda i Sverige. För att man ska bli folkbokförd krävs att det är sannolikt att man kommer att stanna i landet minst ett år. Det innebär att de arbetskraftsinvandrare som blivit anställda på kortare arbeten, till exempel säsongsarbetare, faller bort. Detta kan antas särskilt påverka jord- och skogsbruk och säsongsturism.

Rapporten visar på momentana effekter av arbetskraftsinvandring. Men sett över tid finns det personer som kommit hit som arbetskraftsinvandrare och sedan blivit svenska medborgare. Över tid har det således "buffrats upp" ett antal personer som kommit som arbetskraftsinvandrare, men numera inte räknas som sådana i statistiken, men likväl bidrar till att öka utbudet på arbetskraft. På kort sikt är dessa effekter små, men de ökar med tiden. Hur många som befinner sig i Sverige som en gång i tiden har fått stanna i Sverige som arbetskraftsinvandrare, men sedermera blivit medborgare har inte gått att beräkna.

Ytterligare en brasklapp är att rapporten endast tar hänsyn till de som har arbete som grund för bosättning i Sverige och inte till de som kommit som anhöriginvandrare till dessa.

Rapporten är ingen prognos över hur den höjda inkomstgränsen kommer att påverka arbetskraftsutbudet. Om inkomstgränsen höjs kan det leda till höjda lönenivåer för arbetskraftsinvandrare för att komma över gränsen.

Påverkan av höjningen av inkomstgränsen

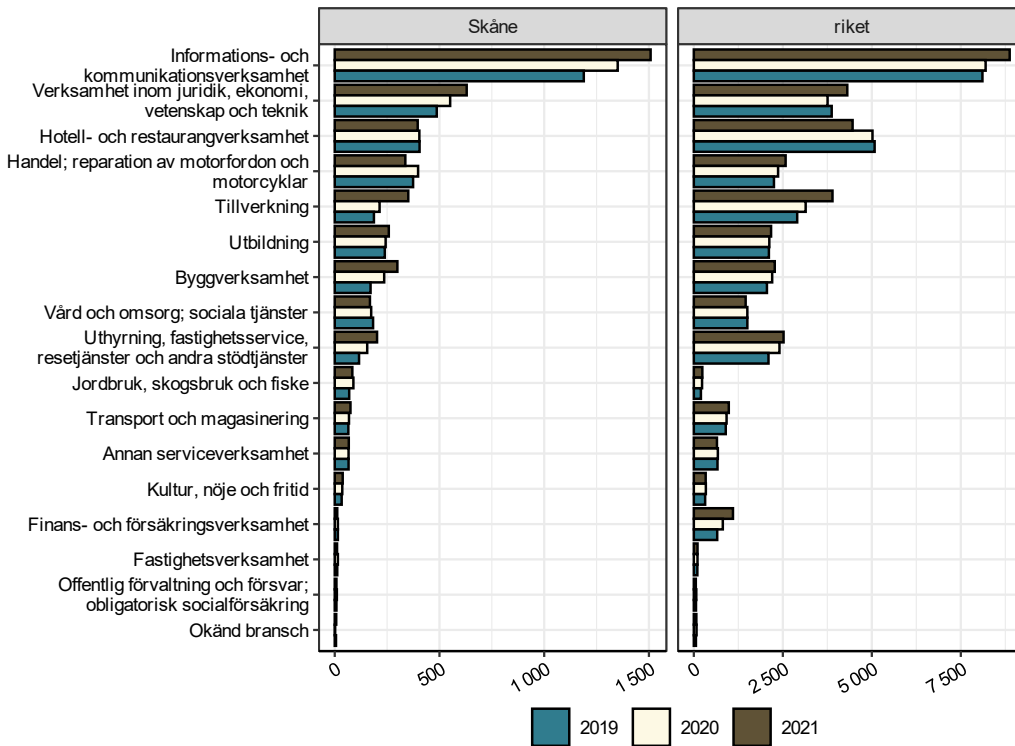
Branscher

År 2021 bestod gruppen arbetskraftsinvandrare med medborgarskap från länder utanför EU/ESS av totalt 36 192 personer, varav 8 477 (23%) låg under en månadsinkomst på 80 % av medianinkomsten. Året dessförinnan var antalet arbetskraftsinvandrare 34 027 personer, varav 9 341 låg under inkomstgränsen, vilket motsvarade 27% av arbetskraftsinvandrarerna.

I Skåne var antalet arbetskraftsinvandrare i motsvarande grupp 4 456 personer år 2021, varav 841 personer (19 %) låg under inkomstgränsen.

Diagrammet nedan visar antalet arbetskraftsinvandrare per bransch under åren 2019-2021. Något förvånande tycks inte pandemin haft någon stor påverkan på arbetskraftsinvandringen. En orsak till detta kan vara att de omfattande stödpaketen till arbetsgivare i samband med pandemin kan ha inneburit att dessa valde att behålla även arbetskraftsinvandrare. Eftersom skillnaden mellan året före och åren under pandemin är relativt små, har vi valt att använda data för senaste tillgängliga år (2021) för att beskriva effekter på arbetskraftsinvandringen av en höjd inkomstgräns.

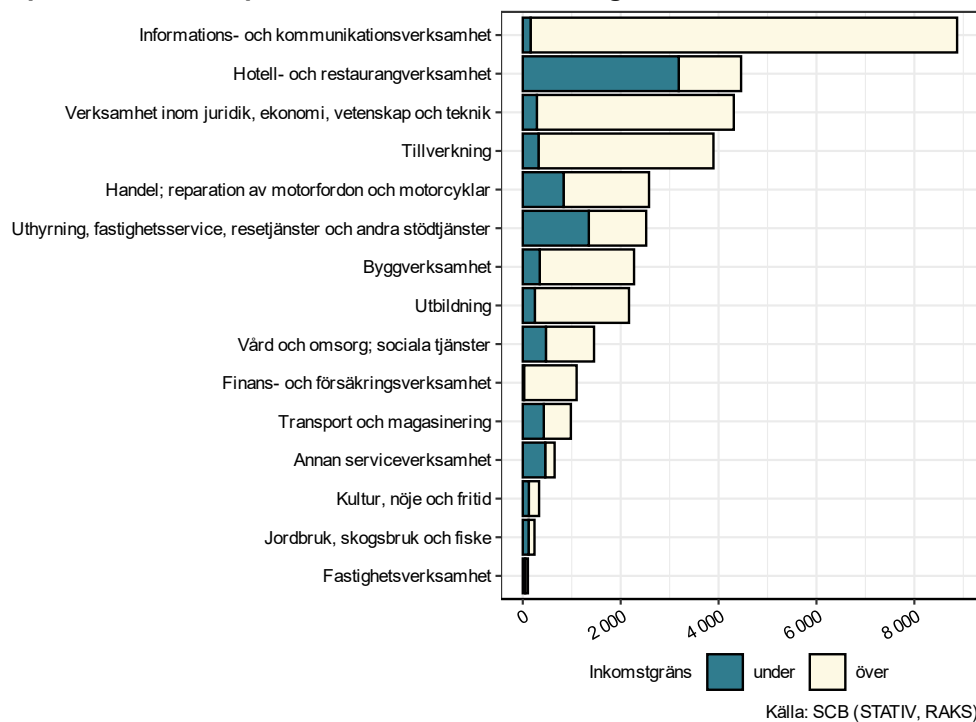
Antal sysselsatta arbetskraftsinvandrare från utanför EU/ESS per bransch, 2019 till 2021

Källa: SCB (STATIV, RAKS)

De branscher i riket som påtagligt utmärker sig genom att ett högt antal av de sysselsatta ligger under inkomstgränsen är främst Hotell- och restaurangverksamhet (3 186 berörda), Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster (1 349 berörda) och Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (834 berörda). Även branschen “Annan serviceverksamhet”, som visserligen sysselsätter relativt få personer, har en stor andel sysselsatta med inkomster under 80 procent av medianlönen. Denna bransch sysselsätter bland annat personal inom frisör-, massage- och skönhetsalonger.

Arbetskraftsinvandrare i riket mellan 20-64 år från utanför EU/ESS per bransch år 2021, fördelade på de som tjänar över respektive under 80 procent av medianlönen föregående år

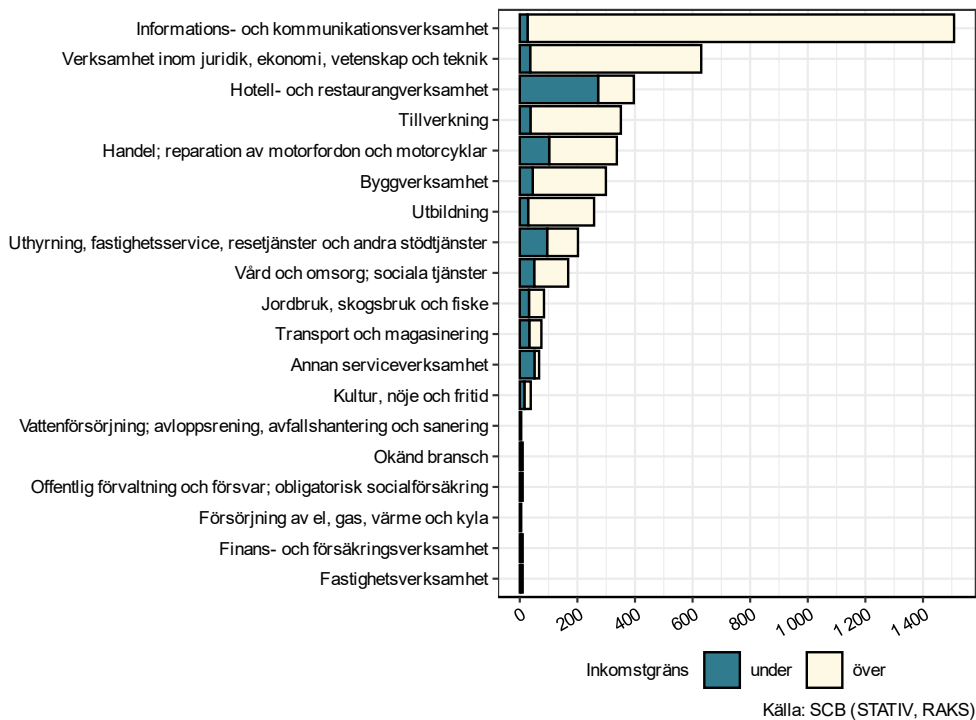

I Skåne fanns det 2021 4 456 arbetskraftsinvandrare. Av dessa var det 841 (19%) som hade en förvärvsinkomst under 80 procent av medianinkomsten för föregående år.

Den största arbetskraftsinvandringen i Skåne fanns i branschen Informations och kommunikationsverksamhet, med totalt 1 508 arbetskraftsinvandrare. I den branschen fanns endast ett fåtal personer som inte uppnådde inkomstgränsen.

Den enda bransch med ett mera betydande antal arbetskraftsinvandrare under inkomstgränsen var Hotell- och restaurangverksamhet. Inom branschen arbetade 396 arbetskraftsinvandrare, varav 69% (272 personer) låg under inkomstgränsen. Övriga branscher hade få arbetskraftsinvandrare.

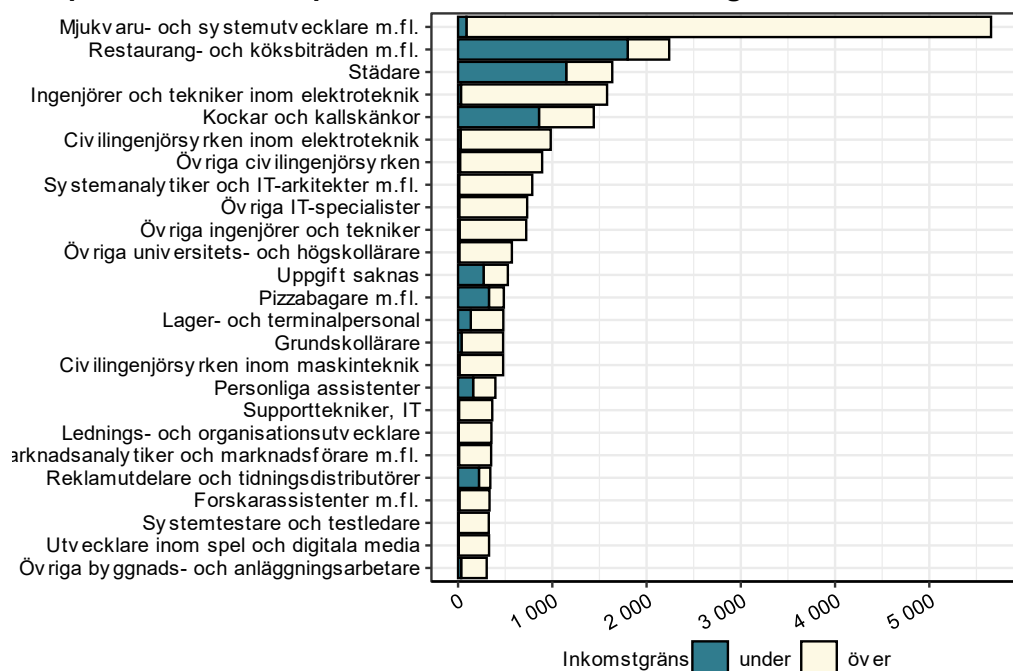
Arbetskraftsinvandrare i Skåne mellan 20-64 år från utanför EU/ESS per bransch år 2021, fördelade på de som tjänar över respektive under 80 procent av medianlönen föregående år

Yrken

De yrken i riket som främst påverkas av en höjd inkomstgräns är yrken inom hotell- och restaurang och lokalvård. Flertalet av de större yrken återfinns inom teknik- och IT och inom dessa yrken berörs endast ett fåtal personer.

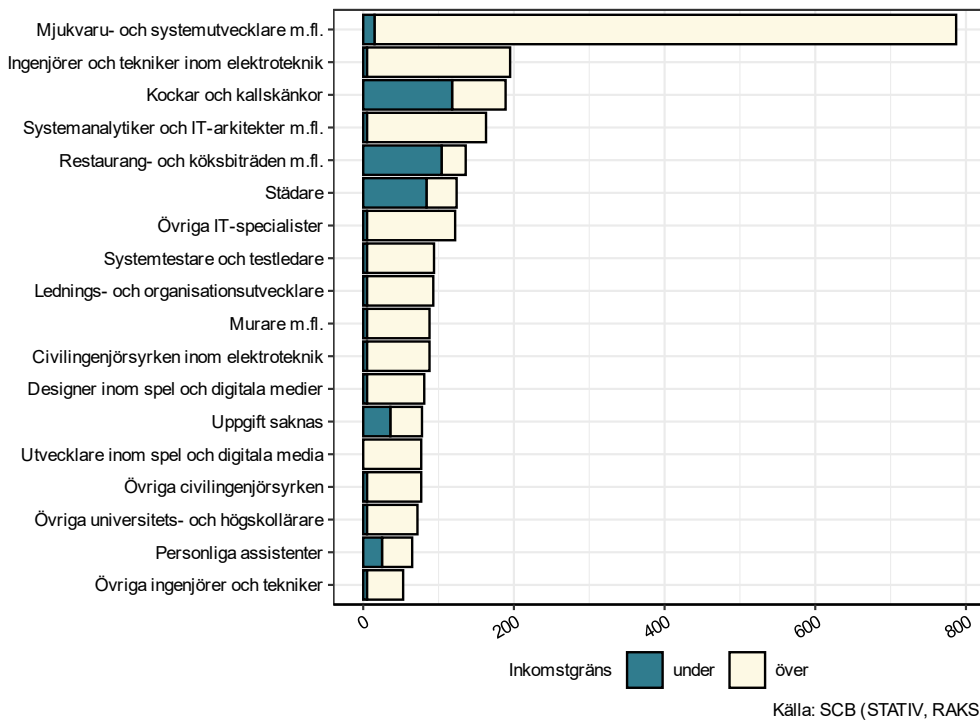
Arbetskraftsinvandrare i riket mellan 20-64 år från utanför EU/ESS per yrke år 2021, fördelade på de som tjänar över respektive under 80 procent av medianlönen föregående år

Källa: SCB (STATIV, RAKS)

En fördelning av arbetskraftsinvandringen till Skåne per yrke korresponderar väl med branschfördelningen. Den största yrkesgruppen arbetskraftsinvandrare i Skåne, 787 personer, är Mjukvaru- och systemutvecklare. Därefter kommer Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik som sysselsätter knappt 200 personer. Med undantag av Kockar och kallskänkor, Restaurang och köksbiträden och Städare är de största yrkena starkt dominerade av yrken som kräver högskoleexamen, ofta med teknisk inriktning. Många av yrkena återfinns inom IKT-sektorn. Höga andelar sysselsatta med inkomst under inkomstgränsen återfinns främst inom yrken inriktade mot lokalvård samt hotell- och restaurang.

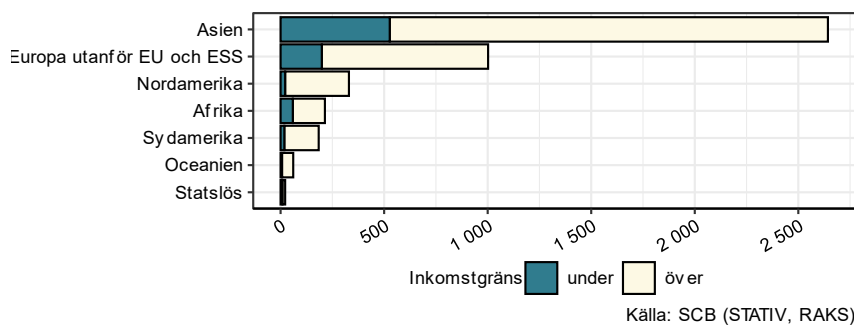
Arbetskraftsinvandrare i Skåne mellan 20-64 år från utanför EU/ESS per yrke år 2021, fördelade på de som tjänar över respektive under 80 procent av medianlönen föregående år

Var kommer arbetskraftsinvandrarerna ifrån?

Arbetskraftsinvandrarerna kommer framför allt från Asien och Europa utanför EU/ESS. Endast ett fåtal kommer utanför dessa länder. Den låga arbetskraftsinvandringen från Afrika beror sannolikt på att invandringen därifrån domineras av andra grunder för bosättning än arbetskraftsinvandring.

Medborgarskap för arbetskraftsinvandrare i Skåne mellan 20-64 år från utanför EU/ESS per region och de som tjänar över respektive under 80 procent av medianlönen föregående år

Slutkommentar

Som framgår av denna rapport skulle en höjning av inkomstgränsen påverkat arbetskraftsförsörjningen negativt. 2021 låg 19 procent av arbetskraftsinvandrarerna i Skåne under inkomstgränsen. Motsvarande andel i riket var 23 procent. Notera dock att studien endast innehåller folkbokförda i Sverige, vilket innebär att säsongsanställda inte ingår.

Effekterna av de nya reglerna skulle kunna bli mindre än vad som framgår av denna studie om arbetsgivarna till berörda arbetskraftsinvandrare skulle reagera genom att höja lönerna och förlänga arbetstiden så att en större andel hamnar över brytpunkten.

En annan tänkbar reaktion på de förändrade reglerna är en mer aktiv arbetsmarknadspolitik vilken skulle kunna medföra att många av de tjänster som inte kräver höga teoretiska kvalifikationer i ökad utsträckning kan tillsättas av inhemsk arbetskraft. Detta skulle kunna bidra till att minska arbetslösheten och erbjuda ”lågtröskeljobb” till arbetslösa.

Det diskuteras även en höjning av inkomstgränsen till 100% av medianlönen. En sådan höjning hade påverkat betydligt fler personer. Om den gränsen funnits 2021 hade ca 15 000 personer i riket legat under gränsen (44 % av alla arbetskraftsinvandrare). Motsvarande värde i Skåne hade varit knappt 1 500 personer (37 %).

Region Skåne
291 89 Kristianstad
Telefon: 044-309 30 00
utveckling.skane.se

